

หัวข้อวิจัย	การจัดการสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ต้นแบบ : ชุมชนคลองจวน เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร	
ผู้ดำเนินการวิจัย	รศ. นิชดา	สวัสดิพงษ์ และคณะ
ที่ปรึกษา	ดร.คุณหญิงกัลยา	โสภณพนิช
	รศ.ดร.ศิริโรจน์	ผลพันธ์ิน
	ดร.สุชาดา	โทผล
	นายบุญปลอด	บุญประเสริฐ
หน่วยงาน	ศูนย์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต	
ปีการศึกษา	2554	

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบ เป็นการศึกษาถึงข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำเสีย และขยะมูลฝอย ซึ่งในนี้มีชุมชนคลองจวน เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนต้นแบบ โดยชุมชนดังกล่าวจัดเป็นชุมชนขนาดเล็กจำนวน 34 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 150 คน อยู่ติดริมคลอง ซึ่งโครงการวิจัยนี้ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสำรวจสภาพพื้นที่และสภาพปัญหาภายในชุมชน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ ซึ่งแบบสอบถามมีการตรวจสอบความเที่ยง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 ซึ่งเป็นค่าที่เชื่อถือได้ และส่วนที่ 2 จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนที่ 1 และหาแนวทางในการจัดการคุณภาพน้ำ และการจัดการขยะมูลฝอย โดยการดำเนินงานจะมุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นประเด็นสำคัญ โดยมีการศึกษาแนวทางที่ประชาชนในชุมชนต้องการ และยินดีให้ความร่วมมือ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากจุดเริ่มต้นของสาเหตุเป็นหลัก

ซึ่งจากวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาเร่งด่วนที่ชุมชนต้นแบบควรดำเนินการแก้ไขคือ ปัญหาน้ำเสีย และขยะมูลฝอย โดยพบว่า คนในชุมชนต้นแบบมีความรู้เรื่องการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 92.3 และ 94.1 ตามลำดับ) แต่มีความตระหนัก (3.19 และ 3.20 คะแนน ตามลำดับ) และทัศนคติ (3.20 และ 3.39 คะแนน ตามลำดับ) ต่อปัญหาดังกล่าวในระดับ

ปานกลาง ดังนั้น จึงควรมีการดำเนินกิจกรรมที่จะช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนเพื่อให้ตระหนักถึงปัญหามากยิ่งขึ้น โดยอาจจะดำเนินการในรูปแบบของการรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหา หรือการให้ข้อมูลความรู้เพิ่มเติมในลักษณะเชิงลึก

แนวทางที่ควรจะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในที่นี้จะเป็นแนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน อันเนื่องมาจากในชุมชนนิยมดำเนินกิจกรรมรูปแบบต่างๆร่วมกัน โดยมีผู้นำชุมชนเป็นศูนย์กลางในการกระจายข่าวสาร และเป็นผู้ดำเนินการทำกิจกรรม ประกอบกับคนในชุมชนส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ และสังคมภายในชุมชนต้นแบบ ยังคงมีลักษณะแบบสังคมชนบทอยู่ มีความเป็นเครือญาติกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนกับคนในชุมชนมีความอบอุ่น เอื้อเพื่อเอื้อแก่ซึ่งกันและกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนประสบความสำเร็จด้วยดี ส่วนเรื่องที่พิจารณาแล้วพบว่า ทางชุมชนต้นแบบสามารถดำเนินการรณรงค์เพื่อช่วยกระตุ้นให้ผู้คนในชุมชนสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง น่าจะเป็นในเรื่องของการรณรงค์การคัดแยกขยะ ซึ่งจากข้อมูลของชุมชนต้นแบบในปัจจุบันมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งอย่างสม่ำเสมอ คิดเป็นร้อยละ 47.1 คัดแยกก่อนทิ้งเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 35.5 ซึ่งขยะที่คัดแยกสามารถนำไปขายสร้างรายได้เสริมแก่ชุมชน สามารถจัดตั้งเป็นกองทุนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆที่สำคัญของชุมชนก็เป็นไปได้

Research Title	Environmental Management and Recovering Culture by Emphatically Cooperation of Model Community : Klong Juan Community Suan Luang District, Bangkok
Researcher	Assoc. Prof. Niyada Sawasdipong <i>et al.</i>
Research Consultants	Dr. Khunying Kalaya Sophonpanich Assoc. Prof. Dr. Sirote Pholpuntin Dr. Suchada Thophon Boonplod Boonprasert
Organization	The environmental center, Faculty of science and technology, Suan Dusit Rajabhat University
Academic Year	2011

ABSTRACT

The study of environmental management and culture, with emphasis on community participation. A study of basic information and guidelines on environmental management, including waste water and solid waste. The community model is the Klong Juan community, located at Suan Luang, District, Bangkok. The community is a small community of 34 households with a population of about 150 people and adjacent Klong Juan canal. The study consists of operating two parts: the first was to explore the area as well as problems within the community, using questionnaires and interviews which checked the validity and reliability as a tool and the result found that there was the reliability equal to 0.91, which is reliable. The second will analyze the data from the first part and approaches to water quality and solid waste management. The operation focus on the participation of the community is an important issue. The study approach to people in the community and willing to cooperate. To bring the information to use in solving environmental problems from the beginning of the main causes.

From analysis of data, the urgent environmental problems of the community should be resolve in wastewater and solid waste. The results found that, the people in community have high

level in the management of wastewater and solid waste knowledge (92.3% and 94.1%, respectively). On the other hand, they have medium level in awareness (3.19 and 3.20 score, respectively) and attitude (3.20 and 3.39 score, respectively). So, there should be activities that will help build awareness and attitude of the community to be aware of the problem even more. It may take the form of campaigns on the importance of the problem or the provision of more information and knowledge.

Approach should be used to solve the problem in this approach seems to be focused on the participation of the community. Due to popular activities in the community forms together. The community leader in news distribution center and leadership activities. In conjunction with the local people most willing to cooperate in various activities. Community and social model, still look like a rural society and family. The relationship between community leaders and local people are warm hospitality to each other. That these activities will help to solve environmental problems in the community with great success. The considered and found that the community can do to help the campaign to encourage people in the community interested in environmental issues on their own. Seems to be in the campaign for solid waste separation. According to information, 47.1% of people in community were always screening before leaving solid waste. And 35.5% of people were screening solid waste before leaving it in sometimes. The separated solid waste can be sold to make money to the community. To establish a fund in the activities of the community.